

Osnovna šola Gustava Šiliha Laporje
Laporje 31 · 2318 Laporje
Telefon: 02 829 58 50 · Faks: 02 829 58 53
www.os-laporje.si · group1.osmbgs@guest.arnes.si

Pomembni mejniki v zgodovini OŠ Gustava Šiliha Laporje

zgodovina

raziskovalna naloga

Avtorici: Lana Krošel
Vita Čater

Mentorica: Lea Štante

Laporje, 2021

ZAHVALA

Zahvaljujeva se mentorici Lei Štante za podporo in pomoč pri snovanju raziskovalne naloge, gospe Idi Koprivnik za lektoriranje naloge in gospe Ines Jarh za prevod povzetka. Prav tako se zahvaljujem gospodu Ferdu Ključevšek in gospe Margareti Voglar, da sta pristala na intervju in nama postregla s ključnimi informacijami, potrebnimi za raziskovalno nalogo.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	5
ABSTRACT	6
1 UVOD	7
2 TEORETIČEN DEL/PREGLED OBJAV	8
2.1 Zgodovina organiziranega šolanja v Laporju	8
2.1.1 Začetki šolanja v Laporju	8
2.1.2 Obdobje med obema vojnama	8
2.1.3 Obdobje okupacije	9
2.1.4 Čas po drugi svetovni vojni	9
2.1.5 Šola doživlja korenite spremembe	9
2.2 Laporje dobi svojo šolo	10
2.2.1 Prva šolska zgradba	10
2.2.2 Gradnja sedanje šole	11
2.2.3 Šola je deležna korenitih sprememb	11
2.3 Podrobnejši pregled Šolske kronike II (od šolskega leta 1958/59 do 1969/70)	13
2.3.1 Šolsko leto 1958/59	13
2.3.2 Šolsko leto 1959/60	14
2.3.3 Šolsko leto 1960/61	14
2.3.4 Šolsko leto 1961/62	15
2.3.5 Šolsko leto 1962/63	15
2.3.6 Šolsko leto 1963/64	15
2.3.7 Šolsko leto 1964/65	16
2.3.8 Šolsko leto 1965/66	16
2.3.9. Šolsko leto 1966/67	17
2.3.10 Šolsko leto 1967/68	17
2.3.11 Šolsko leto 1968/69	18
2.3.12 Šolsko leto 1969/70	18
3 EMPIRIČNI DEL	19
3.1 Raziskovalne hipoteze	19
3.2 Namen empirične raziskave	19
3.3 Raziskovalne metode	19
3.4 Rezultati	19
3.4.1. Raziskovalni intervju z gospodom Ferdom Ključevškom	19
3.4.2 Raziskovalni intervju z gospo Margareto Voglar	21

4 RAZPRAVA	24
4.1 Ovrednotenje hipotez	24
5 ZAKLJUČEK	26
6 VIRI IN LITERATURA.....	27
7 PRILOGE.....	28
Priloga 1.....	28

KAZALO SLIK

Slika 1 Prva šolska zgradba od leta 1842 do 1884. (Šolska kronika 1958–1970).....	10
Slika 2 Druga šolska zgradba od leta 1884 do 1906. (Šolska kronika 1958–1970)	11
Slika 3 Šola v Laporju zgrajena leta 1906. (Šolska kronika 1958–1970).....	11
Slika 4 Šola danes. (Krajnc Bek, 2020).....	13
Slika 5 Vrtec Laporje 2021. (Lea Štante, 2021).....	13
Slika 6 Ferdo Ključevšek (Štefanič, 2015)	20
Slika 7 Margareta Voglar (Kolar, 2020)	22

POVZETEK

Namen najine raziskovalne naloge je bil raziskati in osvetliti pomembne mejnike v zgodovini OŠ Gustava Šiliha Laporje ter iz pozabe dvigniti tiste posameznike, ki so odločilno prispevali k razvoju šole in njene šolske politike.

Pri raziskovanju so nama bili v pomoč nekateri almanahi in knjižice, ki jih je šola izdala ob pomembnih obletnicah, osnovni vir pa nama je predstavljala Šolska kronika II, ki zajema obdobje od leta 1958 do leta 1970. Izvedli sva dva intervjuja, in sicer z nekdanjim ravnateljem gospodom Ferdom Ključevkom ter aktualno ravnateljico gospo Margareto Voglar, ki sta ravnateljvala šoli v času največjih sprememb in sta tako predstavljala pomemben vir informacij. Raziskovalna intervjuja sva izvedli v ustni obliki v mesecu aprilu.

V raziskovalni nalogi sva z raziskavo pisnih in ustnih virov ugotovili, da ima organizirano šolanje v Laporju zelo bogato zgodovino. Začetki šolanja segajo v davno leto 1828, prva šolska zgradba pa je nastala že leta 1842, medtem ko so pred tem za namene šolanja uporabljali različne stavbe. Prvi učitelj, Jakob Stupan, je bil učitelj in cerkovnik hkrati.

Današnja šola je bila zgrajena leta 1906, dokončno podobo pa je dobila leta 1999 z izgradnjo dvonadstropnega prizidka. V tem času je doživela še dve večji adaptaciji, izgradnjo telovadnice in številne druge pridobitve ter posodobitve.

Na podlagi pregledane literature sva ugotovili, da je skozi čas na razvoj šole in njene šolske politike pustilo pečat veliko ljudi, največji vpliv pa so imeli šolski upravitelji, oziroma ravnatelji. Svoje so prispevali tudi vsi učitelji, ki so poučevali skozi zgodovino šole, saj se je prav vsak trudil po svojih najboljših močeh ter zmožnostih dati učencem čim več znanja ter vzgoje, na kateri je bil včasih še poseben poudarek. Pomemben delež pa so prispevali tudi krajani, ki so s prostovoljnim delom pripomogli k izgradnji šole 1906 ter s samoprispevki omogočili izgradnjo telovadnice, prizidka ter dve adaptaciji.

Raziskava naju je pripeljala tudi do ugotovitve, da je šola že od nekdaj povezana z lokalnim okoljem in pozitivno vpliva na krajane Laporja, saj jim poleg izobrazbe nudi tudi različne dejavnosti s področja kulture in športa in jih posledično medsebojno povezuje.

Ključne besede: OŠ Gustava Šiliha Laporje, zgodovina šolstva, Laporje, šolska kronika

ABSTRACT

The purpose of our research paper was to explore and highlight the important milestones in the history of Primary School Gustav Šilih Laporje and to raise from oblivion those individuals who have made a decisive contribution to the development of the school and its school policy.

While doing our research we used some almanacs and booklets published by the school on important anniversaries, and the basic source was the School Chronicle II, which covers the period from 1958 to 1970. We conducted two interviews with the former Principal Mr. Ferdo Ključevšek and the current principal Mrs. Margareta Voglar, who were the principals of the school during the greatest changes and thus represented an important source of information. We conducted the research interviews orally in April.

In the research, we learned through written and oral sources that organized schooling in Laporje has a very rich history. The beginnings of schooling date back to 1828, and the first school building was built as early as 1842, while before that various buildings were used for school purposes. The first teacher, Jakob Stupan, was a teacher and a clergyman at the same time.

Today's school was built in 1906 and received its final appearance in 1999 with the construction of a two-storey extension. During this time, it underwent two major adaptations, the construction of a gym and many other acquisitions and upgrades.

Based on the reviewed literature, we found that over time, many people have left their mark on the development of the school and its school policy, and the greatest influence was made by school administrators or principals. All the teachers who taught throughout the history of the school also contributed, as everyone tried their best to give the students as much knowledge and education as possible, on which there was a special emphasis at that time. An important share was also added by the locals, who volunteered to help build the school in 1906 and with self-contributions enabled the construction of a gym, an extension and two adaptations.

The research also led us to the conclusion that the school has always been connected with the local environment and has a positive impact on the people of Laporje, since in addition to education it also offers them various activities in the field of culture and sports and consequently connects them.

Keywords: Primary School Gustav Šilih Laporje, history of education, Laporje, school chronicle

1 UVOD

OŠ Gustava Šiliha Laporje ima zavidljivo zgodovino, del katere sva kot učenki tudi midve. Svojo zgodovino ima šola kot stavba, ki ponosno stoji sredi kraja, pa tudi organizirano šolanje, ki se v Laporju odvija že 193 let.

Za raziskovalno nalogo sva se odločili, ker sva želeli raziskati in osvetliti pomembne mejnike v zgodovini OŠ Gustava Šiliha Laporje ter iz pozabe dvigniti tiste posameznike, ki so odločilno prispevali k razvoju šole in njene šolske politike, na podlagi pridobljenih podatkov pa narediti stenčas, ki bo krasil šolski hodnik.

Pri raziskovanju so nama bili v pomoč nekateri almanahi in knjižice, ki jih je šola izdala ob pomembnih obletnicah, osnovni vir pa nama je predstavljala Šolska kronika II, ki zajema obdobje od leta 1958 do leta 1970. Drugih knjižnih virov na to temo ni bilo.

Zastavili sva si naslednje raziskovalne hipoteze:

Hipoteza 1: Šolska stavba in organizirano šolanje imata v Laporju zelo bogato zgodovino.

Hipoteza 2: Poleg ravnateljev oziroma šolskih upraviteljev so obstajali posamezniki, ki so še posebej vplivali na razvoj šole in njene šolske politike.

Hipoteza 3: Šola je bila ves čas povezana z lokalnim okoljem in je pomembno vplivala na življenje krajanov Laporja.

Hipoteza 4: Manjkajoča kronika za obdobje od leta 1935 do 1957 je zgorela v požaru

Dela sva se najprej lotili z iskanjem in analizo pisnih virov, kjer sva pridobili ključne informacije, potrebne za izdelavo raziskovalne naloge. Informacije sva črpali iz almanahov in knjižic, ki jih je izdala šola ob pomembnih obletnicah. Pomemben vir podatkov so bile šolske kronike, primarni zgodovinski viri, ki jih hrani šola. Prvo šolsko kroniko za obdobje od leta 1828 do leta 1935 je šola pred kratkim morala izročiti Šolskemu muzeju v Ljubljani, zato je nisva mogli uporabiti neposredno. Za obdobje od leta 1935 do leta 1958 kronike ni. Želeli sva predelati vse ostale kronike, vendar zaradi šole na daljavo to žal ni bilo mogoče. Tako sva se osredotočili na obdobje, ki ga vsebuje Šolska kronika II (od šolskega leta 1958/59 do leta 1969/70). To obdobje sva podrobno obdelali. Uporabili sva tudi en internetni vir. Drugih knjižnih virov na to temo ni.

Obdelavi knjižnih virov je sledila metoda raziskovalnega intervjuja, ki sva ga izvedli z bivšim ravnateljem OŠ Gustava Šiliha Laporje, gospodom Ferdom Ključevškom ter aktualno ravnateljico, gospo Margareto Voglar. Gospod Ključevšek je bil ravnatelj tudi v obdobju, ki sva ga predelali iz omenjene šolske kronike, gospa Voglar pa nama je posredovala podatke iz njenega časa ravnateljavanja.

V teoretičnem delu sva s pomočjo pisnega gradiva opisali splošno zgodovino organiziranega šolanja v Laporju, hkrati sva podrobno prikazali obdobje med šolskim letom 1958/59 in 1969/70. Pri tem sva si pomagali s primarnim zgodovinski virom Šolsko kroniko II.

V raziskovalnem delu sva izvedli dva raziskovalna intervjuja, z nekdanjim ravnateljem šole, gospodom Ferdom Ključevškom ter aktualno ravnateljico, gospo Margareto Voglar.

V zaključku sva predstavili bistvene ugotovitve najinega raziskovanja. Na podlagi najinih ugotovitev bo nastal tudi stenčas, ki bo krasil hodnike naše šole.

2 TEORETIČEN DEL/PREGLED OBJAV

2.1 Zgodovina organiziranega šolanja v Laporju

2.1.1 Začetki šolanja v Laporju

Začetki organiziranega izobraževanja v Laporju segajo v leto 1828, ko je v te kraje prišel prvi učitelj Jakob Stupan. Bil je učitelj in cerkovnik hkrati. Učencev je bilo sprva le 10 največ 12, sčasoma pa se je njihovo število povečalo na okoli 30. Učili so se branja, pisanja in osnov računanja, pouk je potekal dopoldan in popoldan.

Število šoloobveznih otrok se je povečalo po izgradnji železnice leta 1848, ko se je v okolici naselilo nekaj železničarskih delavcev iz Furlanije. Pouk je še vedno potekal v dopoldanskem in popoldanskem času. Šolsko leto je imelo dva semestra: poletni semester je trajal od velike noči do prvega tedna v septembru, zimski pa od prvega novembra do velike noči. Po letu 1848 so pouk začeli deloma izvajati tudi v slovenskem jeziku, pred tem pa izključno v nemškem.

Leta 1874 je bilo v šolskem okolišu že 341 otrok, zato so šolo leta 1881 razširili v dvorazrednico, dobili pa so tudi prvega pomožnega učitelja.

Z odločbami okrajnega glavarstva je šola v naslednjih letih povečevala število oddelkov, leta 1894 postane trirazrednica, leta 1902 štirirazrednica, leta 1913 pa petrazrednica.

Po izgradnji nove šole leta 1906 se pouk ni več izvajal izmensko, ampak od 9. do 16. ure z enournim dopoldanskim premorom.

V času prve svetovne vojne je pouk pogosto odpadal, ker so morali učenci skupaj z učitelji pomagati pri zbiranju vojnega prispevka. (Laporski hram učenosti, 2018)

2.1.2 Obdobje med obema vojnama

V šolskem letu 1918/19 so ukinili nemščino kot predmet ter zopet uvedli slovenščino, pri pouku so uporabljali samo slovenske knjige. Učenci so se učili še enega jezika in sicer srbohrvaščine, v višjih razredih pa se je jeziku kmalu pridružilo še učenje pisave cirilice. Po zapisih v kroniki sodeč, je bilo učenje cirilice učencem zelo všeč.

Tisto leto je bilo vpisanih okoli 300 učencev, razporejenih v pet oddelkov, med njimi je bil še posebej natrpan prvi, saj je štel kar 53 otrok. V kroniki je zapisano, da je bila šola od 9.11.1918 do 3.1.1919 zaradi španske gripe zaprta.

Na šoli je poučevalo že 6 učiteljev, le-ti so svoje delo dobro opravljali, kar dokazuje pozitivna ocena takratnega okrajnega šolskega nadzornika njihovega pedagoškega dela.

Na začetku dvajsetih let so na šoli uvedli matične liste in izkaze o šolskem uspehu, katere so učenci prejeli dvakrat letno, konec marca in konec julija.

V šolskem letu 1924/25 so uvedli enoten pouk, brez vmesnih daljših odmorov. Pouk je potekal od 8. do 13. ure v septembru, oktobru, maju ter juniju, v ostalih mesecih pa od 8.30 do 14.30. Zaradi naraščanja števila učencev je leta 1932 šola postala šestrazrednica. (Laporski hram učenosti, 2018)

2.1.3 Obdobje okupacije

Za obdobje od šolskega leta 1935/36 do leta 1958/59 ni šolske kronike, podatki temeljijo na ustnih virih nekdanje učiteljice, gospe Magde Kavčič.

V času 2. svetovne vojne so Nemci odpustili vse slovenske učitelje, upravitelja šole pa so izgnali v Srbijo. Učence so poučevali nemški učitelji v nemškem jeziku, z nemškimi knjigami. Ponavadi so bili brez prave izobrazbe, zaradi njihove izjemne strogosti je šolski obisk učencev precej upadel. (Laporski hram učenosti, 2018)

2.1.4 Čas po drugi svetovni vojni

Po končani 2. svetovni vojni, so se v šolo zopet vrnilo slovenski učitelji, ki pa so bili pogosto tudi slabo izobraženi, vendar so poleg šolskega dela veliko truda vlagali tudi v kulturno življenje izven šole, prirejali so prireditve in mitinge.

Pomembni novosti v tem obdobju sta bili predmetni pouk, ki so ga v šolskem letu 1958/59 uvedli v 6. razredu, naslednje leto pa še v 7. razredu, v šolskem letu 1961/62, pa je šola postala popolna osemletka, kar je bila velika pridobitev tako za učence kot kraj.

V obdobju po drugi svetovni vojni so bili razredi več kot polni, saj so imeli tudi do 55 učencev, število otrok se je vrtelo od 263 do 255. Takratni šolski upravitelji so imeli velike težave z organizacijo dela, saj je primanjkovalo učiteljev, poleg tega je bila prostorska stiska vse večja. Iz istega razloga je pouk potekal dvoizmensko. Primanjkovalo je učbenikov in učnih pripomočkov, le te so si učitelji v veliki meri morali izdelati sami.

V kroniki je posebej izpostavljena velika angažiranost učiteljev, tako v šoli kot v samem kraju, saj so prevzeli vse vodilne funkcije na političnem in kulturnem področju. (Laporski hram učenosti, 2018)

2.1.5 Šola doživlja korenite spremembe

Od šolskega leta 1963/64 je za dolgih 38 let ravnateljstvo prevzel takratni mladi učitelj, gospod Ferdo Ključevšek. V njegovi »dobi« je šola doživela kar nekaj pomembnih sprememb. Prva pomembna novost je bila uvedba tujega jezika – nemščine, ki je učencem po zaključeni osnovni šoli omogočila nadaljevanje izobraževanja na katerikoli srednji šoli. Poleg tega se je v letu 1965/66 močno dvignila kvaliteta pouka, saj so na šoli zaposlili nove učitelje z ustrezno izobrazbo. Delovati sta začela otroški in mladinski pevski zbor ter številni krožki, kot so: šahovski, kemijski, likovni, dramski..

Leta 1968 so šolo poimenovali po znanem pedagogu in pisatelju Gustavu Šilihu.

S šolskim letom 1969/70 so s spremembo predmetnika ter racionalizacijo pouka uvedli petdnevni delavnik ter vsem ljube proste sobote.

Zaradi novo zgrajene telovadnice, ki je pomenila osmo učilnico, se je v šolskem letu 1978/79 začel izvajati enoizmenski pouk. Za učence se je uvedlo podaljšano bivanje.

S podaljšanjem krajevnega in občinskega samoprivevka v šolskem letu 1982/83 so Laporčani dobili vrtec. Začele so se priprave na potek celoletne male šole. Vrtec so nastanili v preurejeni šolski učilnici.

V šolskem letu 1983/84 je število učencev prvič padlo pod 200, vzroke za to lahko najdemo v padcu natalitete ter dejstvu, da se je nekaj otrok iz sicer laporskega šolskega okoliša vpisalo v sosednjo šolo OŠ Poljčane.

Konec 80-tih let so se učitelji začeli usposabljanje za uporabo računalnikov. Prvi računalnik so na šoli dobili v šolskem letu 1988/89.

Začela se je postopna prenova osnovne šole v kvalitativnem smislu. H kvaliteti pouka sta prispevali diferenciacija ter individualizacija pouka ter številni seminarji o novih učnih oblikah in metodah, s katerimi so učitelji popestrili svojo prakso.

Učenci so prvič lahko preizkusili svoje znanje na posameznih tekmovanjih iz znanja (Vegovo, Vesela šola).

V šolskem letu 1990/91 so namesto štirih uvedli tri ocenjevalna obdobja, leto kasneje pa so osmošolci prvič pisali »eksterce« iz matematike in slovenščine.

Margareta Voglar se je takoj po nastopu mandata v šolskem letu 2001/02 začela intenzivno pripravljati na 9-letko, ki so jo na šoli v 1. in 7. razredu začeli uvajati v naslednjem šolskem letu. Starši so izvedli odmevni dobrodelni koncert za izgradnjo računalniške mreže. (Laporski hram učenosti, 2018)

2.2 Laporje dobi svojo šolo

2.2.1 Prva šolska zgradba

Jakob Stupan je učence najprej poučeval v majhni učilnici v mežnariji, kjer je tudi prebival, ker pa se je sčasoma število otrok povečalo, so čez nekaj let za potrebe šolstva najeli hišo pri Kladniku (t.i. Gumzejeva hiša), kjer je pouk potekal v dopoldanskem in popoldanskem času.

Prva šolska zgradba je bila zgrajena leta 1842 (Macuhova hiša), imela je dve učilnici, velik hodnik in sanitarije.

Slika 1 Prva šolska zgradba od leta 1842 do 1884. (Šolska kronika 1958–1970)

Leta 1884 so od posestnika Jančiča odkupili vrt za šolsko drevesnico, zaradi prostorske stiske ter dotrajanosti šole pa so pričeli graditi novo šolsko poslopje. Ker je bila šola v tem času trirazrednica, sta dva razreda imela pouk v novi šoli, eden pa v stari. (Stoletno prijateljstvo, 2006)

Slika 2 Druga šolska zgradba od leta 1884 do 1906. (Šolska kronika 1958–1970)

2.2.2 Gradnja sedanje šole

Število učencev je iz leta v leto naraščalo, zato je med Laporčani vzknila ideja o gradnji nove šole. Med pobudniki so bili zlasti takratni župan Kavkler, nadučitelj Martin Lah in posestnik Mlakar iz Hošnice. Gradnja se je pričela leta 1906, skupaj s šolo so gradili del ceste od železniške postaje. Za prevažanje potrebnega gradbenega materiala pa so ob njej zgradili celo ozkotirno železnico.

Že takrat se je izkazalo, kaj je šola za kraj dejansko pomenila, saj so večino dela poleg italijanskih zapornikov opravili vaščani sami. Šola je stala takrat na koncu vasi in je veljala za najlepšo daleč naokoli. Imenovala se je Ljudska šola, imela je klet, pritličje in nadstropje, skupaj pa pet učilnic. (Stoletno prijateljstvo, 2006)

Slika 3 Šola v Laporju zgrajena leta 1906. (Šolska kronika 1958–1970)

2.2.3 Šola je deležna korenitih sprememb

Leta 1967 so na seji Sveta KS Laporje sprejeli sklep o uvedbi samoprispevka za popravilo šole in ga tudi izvedli. Denar so uporabili za napeljavo vodovoda iz lastnega studenca s črpalko.

Šola je bila v tem času že v zelo slabem stanju, saj je vseskozi primanjkovalo denarja za sprotna popravila. Krajanje Laporja so se vključili v občinski samoprisepek, na občinski ravni so naredili načrt izgradnje in obnove šol: najprej se obnovi šola v Makolah, nato zgradi nova šola v Poljčanah, potem pa pride na vrsto šola v Laporju.

Adaptacija se je začela 17.7.1974, otvoritev pa je bila 4.1.1975, ob občinskem prazniku. Šola je pridobila eno učilnico, delavnico za tehnični pouk, moderno kuhinjo, jedilnico, garderobo, sobo s foto temnico in kabinet za biologijo in kemijo. Napeljana je bilo centralno ogrevanje in nameščena nova pohištvena oprema.

V šolskem letu 1975/76 so na KS Laporje sprejeli sklep o izdelavi načrta za šolsko telovadnico. Izgradnja se je zaradi pomanjkanja denarja pričela šele v jeseni leta 1977, končana pa je bila leta 1978. Njeno slovesno otvoritev so izvedli 9.7.1978 ob 150-letnici šolstva v Laporju. Telovadnica je pomenila veliko pridobitev tako za šolo kot za sam kraj, saj je postala kulturno in športno središče.

Leta 1984 so v Laporju odprli vrtec, ki so ga nastanili v preurejeni šolski učilnici. To leto je šola pridobila še eno pomembno novost, v kraju so zgradili krajevni vodovod in nanj priključili tudi šolo, ki od takrat naprej ni več imela težav z vodno oskrbo. Dokončana je bila tudi pokrita kanalizacija skozi Laporje in tudi pred našo šolo.

Zadnja korenita sprememba se je začela leta 1995, ko je šolski kolektiv izvedel okroglo mizo na temo prostorske problematike za tekoče delo in prihajajočo 9-letko. Sprejeli so sklep, da bo občina izdelala program aktivnosti izgradnje in obnove šol v prihodnjih letih. Zaradi prostorske stiske je 3. razred imel od leta 1995 do leta 2000 pouk v Slomškovem domu.

Šola se je aktivno vključila v priprave za podaljšanje krajevnega samoprisepeka leta 1997. Sodelovali so prav vsi, ravnatelj, delavci šole in učenci, da je referendum uspel, saj so si želeli adaptacije in prizidka obstoječe šole.

Delavci so z deli pričeli februarja 1999 delo pa dokončali konec oktobra istega leta, ko sta bila končana celotna obnova in prizidek. Svečana otvoritev je bila 10.3.2000 v okviru občinskega praznika. (Stoletno prijateljstvo, 2006)

Čeprav je bila šola prenovljena, jo je bilo potrebno kar naprej obnavljati, zlasti stari del. V naslednjih letih so adaptirali telovadnico ter zamenjali kotlovnico, zamenjali okna v starem delu šole, sanirali kletne prostore, posodobili vse učilnice z novo opremo v starem delu šole in izvedli vrsto drugih del. V 2. nadstropju so pripravili dve igralnici za potrebe vrtca ter uredili vrtčevsko igrišče. Pri tem projektu so sodelovali tudi starši. Veliko so vlagali v posodabljanje IKT tehnologije, nakupili nove interaktivne table, računalnike..) Uredili so učilnico na prostem in učne table, ki so prispevale k kvalitetnem pouku na prostem.

Leta 2017 so v celoti obnovili šolsko igrišče. Z občine so pridobili sredstva za energetska sanacijo šole, s katero je leta 2018 dobila novo varčno fasado, nova okna in senčila ter toplotno črpalko za ogrevanje. (Laporski hram učenosti, 2018)

Slika 4 Šola danes. (Krajnc Bek, 2020)

Zadnji veliki projekt je bila izgradnja vrtca. Najmlajši krajani so 21. maja 2020 prvič stopili v popolnoma nov vrtec in s tem dokončno zapustili šolsko poslopje. V novem vrtcu so uredili štiri velike igralnice s pokritimi terasami, osrednji prostor, ki je namenjen otroški telovadbi, druženju in različnim prireditvam, prostor za individualni delo in še marsikaj drugega. (Kolar, 2020)

Slika 5 Vrtec Laporje 2021. (Lea Štante, 2021)

2.3 Podrobnejši pregled Šolske kronike II (od šolskega leta 1958/59 do 1969/70)

2.3.1 Šolsko leto 1958/59

V tem šolskem letu so redni pouk pričeli 5.septembra, zaključili pa 20.junija. Šola je imela 7 oddelkov, v katerih je bilo 123 dečkov in 113 dekl�ic (skupaj 236 učenecv).

Kot novost je bil v 6. razredu uveden predmetni pouk, ki ga je prevzela učiteljica Rezika Hebelak. Športne dneve so imeli 1-krat mesečno, izvedli so jih v bližji okolici.

V tem šolskem letu je umrl šolski upravitelj Franc Logar, nadomestil ga je Jože Novačan.

V kroniki je bila posebej izpostavljena harmonija, ki je vladala med kolektivom v Laporju ter izredna aktivnost učiteljev, ki so prevzeli vse glavne funkcije v različnih krajevnih organizacijah.

Šolska zgradba naj bi bila v zadovoljivem stanju, z izjemo oken, ki so nujno potrebovala pleskanje. V šoli so želeli izvajati kmetijski pouk, vendar jim je zato primanjkovalo učiteljev. Za sodelovanje so zaprosili učitelje iz Slovenske Bistrice, ki pa so sodelovanje zaradi prezaposlenosti in prevelike oddaljenosti odpovedali.

Na zaključni prireditvi 26. junija so najboljšim učencem podelili knjižne nagrade, nekaterim učencem so izrekli tudi grajo. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.2 Šolsko leto 1959/60

Redni pouk so pričeli 1. septembra, 5. septembra so pripravili uvodno šolsko proslavo, na katero so povabili tudi starše.

V razredih je bilo na začetku šolskega leta vpisanih 251 otrok, 128 dečkov in 123 deklic. Imeli so 7 oddelkov, 7. in 8. razred sta bila združena.

Ker je primanjkovalo učiteljev in šolskih prostorov, so za 2. razred uvedli »polovinski« pouk. V 7. in 8. razredu so uvedli predmetni pouk, kjer so poučevali učitelji iz ostalih razredov. Športne dneve so imeli 1-krat mesečno, izvedli so jih v bližnji okolici. Vsak razred je imel tudi higienski aktiv, v katerem so skrbeli za čistočo v razredu. Kmetijsko-nadaljevalne šole niso imeli, ker jim je primanjkovalo učiteljev oz. predavateljev. Namesto tega so uvedli kmetijski pouk v višjih razredih osnovne šole v okviru PZ. Primanjkovalo je učbenikov za učence in priročnikov za učitelje.

Šolska stavba je bila v zadovoljivem stanju.

V šolski kroniki je zapisano, da so bili nekateri otroci precej slabotni, ker so jih starši preveč izkoriščali za delo na poljih in za domača opravila. Jeseni in spomladi so nekateri boleli za prehladi in za obolenja v grlu. Zaključno šolsko proslavo so imeli 26.6.1960. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.3 Šolsko leto 1960/61

Šolsko leto se je začelo 5. septembra. Vpisanih je bilo 255 otrok. Imeli so 7 oddelkov, v katerih je bilo 132 dečkov in 123 deklic.

V 5. in 6. ter 7. in 8. razredu, so uvedli predmetni pouk, zaradi pomanjkanja učnih moči so bili oddelki združeni. Športne dneve so imeli 1-krat mesečno, razen v maju, ko so jih zaradi obilnega deževja prestavili v mesec junij.

Tudi to leto je učiteljski kolektiv prevzel vse glavne funkcije v množičnih organizacijah. Vodili so vse glavne politične in kulturne akcije v kraju.

Šolski odbor je pod vodstvom Franca Stupana začel sprejemati tudi učence iz Pretreža in Farovca, ki nista bila v našem šolske okolišu.

Šola je potrebovala kar nekaj popravil, nujno potrebne so bile nove šolske klopi, vendar je zato primanjkovalo sredstev. Ta strošek so prestavili v naslednje šolsko leto.

Šolski travnik so preuredili za pridelavo poljskih pridelkov in zelenjave. Kmetijsko-nadaljevalno šolo so čisto opustili, ker je primanjkovalo učiteljev.

V tem šolskem letu ni bilo opaziti težjih nalezljivih bolezni, tudi šolski obisk je bil zadovoljiv (96 odstoten). Učno-vzgojni uspehi so bili v vseh razredih dobri. Zaključno prireditev so imeli 24. junija 1961 s primernim programom. Najboljšim učencem so podelili oz. razdelili knjižne nagrade. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.4 Šolsko leto 1961/62

Z rednim poukom so pričeli 5. septembra 1961. Na začetku šolskega leta je bilo vpisanih 248 otrok, 124 dečkov in 124 deklic. Skupaj so imeli 8 oddelkov, v tem šolskem letu je šola postala 8-letka.

Za 2. razred so zaradi lažje organizacije pouka uvedli popoldanski pouk. V šoli je primanjkovalo učiteljev za predmetni pouk. V višjih razredih osnovne šole so uvedli kmetijski pouk.

Učiteljski kolektiv je ponovno sodeloval v množičnih organizacijah. Med drugim so uvedli dva tečaja za prvo pomoč. Na njivah v lasti šole so skupaj z učenci gojili vrtno zelenjavo in koruzo.

Primanjkovalo je učnih pripomočkov in učbenikov za učence, nekoliko so se izboljšale metode dela, učitelji več časa namenili povezovanju teorije s prakso, učno snov so aktualizirali.

Čeprav je šolski okoliš ostal enak kot prej, je šolski odbor ugodil želji nekaterih staršev šoloobveznih otrok iz Farovca in Pretreža, da bi njihovi otroci obiskovali osnovno šolo v Laporju.

Zaradi pomanjkanja sredstev so popravila šole vnovič preložili na naslednje leto.

V mesecu maju in juniju so se odpravili na šolske izlete na različne relacije.

Šola je trajala do 20. junija, zaključno proslavo pa so imeli 26. junija. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.5 Šolsko leto 1962/63

254 učencev je 5. septembra 1962 prvič prestopilo šolski prag v šolskem letu 1962/63. Učiteljski kolektiv se je zbral dan prej in se seznanil z delom v bodočem šolskem letu.

Tisto leto je OLO Slovenska Bistrica s posebnim odlokom odobrila 8. razred kot samostojni oddelek, tako so v Laporju dobili popolno osnovno šolo.

Od 5. do 8. razreda so uvedli predmetni pouk. Na šoli je primanjkovalo učiteljev za slovenščino, kemijo in tuje jezike, zato so med učitelji izvedli nadurno delo. Zaradi prostorske stiske so za tri oddelke uvedli popoldanski pouk.

Med posebnimi dogodki je bila posebej izpostavljena Titova štafeta, ki so jo 25.5.1963 izvedli za Titov rojstni dan.

Na koncu šolskega leta se je upokojil šolski upravitelj Jože Novačan, nasledil ga je Ferdo Ključevšek. Pri prevzemu posla je sodelovala komisija.

Zaključno prireditev s pestrim programom so imeli 26. junija. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.6 Šolsko leto 1963/64

Pouk se je začel 5. septembra 1963. Na začetku leta je bilo vpisanih 240 učencev.

Pomembna novost v tem šolskem letu je bila uvedba tujega jezika – nemščine. V šolskem letu so izvedli 3 športne dneve.

Kot vsako leto je tudi to leto primanjkovalo predmetnih učiteljev in učiteljev za tuje jezike. S prvim septembrom leta 1963 je upraviteljsko mesto sprejel Ferdo Ključevšek.

Po zapisu v kroniki naj bi bila šolska zgradba v precej slabem stanju, potrebovala je obnovo.

Šolski okoliš je ostal nespremenjen. Učitelji so si, zaradi strahu pred upadom števila učencev, zadali posebno nalogo, da nagovorijo starše, naj otrok ne pošiljajo v druge šole, (v Poljčane ali Slovensko Bistrico), ker imajo tudi tu možnost obiskovati 8-letko in se naučiti tuji jezik, ki je bil bistvenega pomena za vpis v srednje šole.

V kroniki navajajo težave z disciplino in vedenjem nekaterih učencev ter nerednim obiskovanjem pouka. V tem letu je bil eden izmed učencev premeščen v poboljševalni dom. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.7 Šolsko leto 1964/65

Pouk se je kot običajno začel 5. septembra, oddelkov je bilo še vedno 8, skupaj je bilo na začetku leta 251 učencev.

Pouk je potekal v dveh izmenah, 5., 6., 7. in 8. razred so imeli pouk dopoldne, 3. in 4. razred popoldne, 1. in 2. razred pa izmenično. Delo je potekalo nemoteno vse šolsko leto. V tem letu so imeli 4 športne dneve in kar nekaj roditeljskih sestankov.

Sprememb v šolskem okolišu ni bilo, so pa v šolo vključili nekaj učencev iz Farovca, Pretreža in Videža.

Nekoliko se je spremenila šolska organizacija dela. Kmetijski pouk se je odvijal v 7. in 8. razredu po 1 uro.

Zdravstveno stanje otrok je bilo zadovoljivo. Imeli so rahle prehlade in obolenja v grlu, ni pa bilo opaziti težjih nalezljivih bolezni. Zaključna proslava je bil 26.6.1965. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.8 Šolsko leto 1965/66

3. septembra so se učitelji zbrali na konferenci, kjer so se seznanili z učnim načrtom bodočega šolskega leta. Pouk se je začel 5. septembra. Na začetku šolskega leta je bilo vpisanih 241 učencev, 115 dečkov in 126 deklic.

Pouk je potekal v dveh izmenah, trije oddelki so imeli pouk popoldan.

To leto se je močno dvignila kvaliteta pouka, saj so na šoli zaposlili nove učiteljice, ki so imele ustreznejšo izobrazbo na višji stopnji. Šolanja še sicer niso zaključile, bile so še študentke. Poleg tega so se učitelji v večji meri začeli udeleževati različnih strokovnih izobraževanj. Učni načrti in metode se niso spreminjale. Učitelji in učenci so imeli na voljo že posamezne učbenike.

Nadaljevali so s kmetijskim poukom v 7. in 8. razredi po 1 uro tedensko. Na šoli sta začela delovati dva pevski zbora-otroški in mladinski in različni krožki: dramski, šahovski, strelski, kemijski, likovni, računalniški in recitatorski.

Kronika navaja, da se je leta 1965 formirala v kraju Laporje krajevna skupnost, ki je imela kot samoupravni organ krajevni svet KS in nadzorni odbor, v katerem je bil član tudi eden izmed učiteljev.

Šolski okoliš se v tem času ni dosti spremenil, so pa opazili, da se je v OŠ Laporje šolalo vedno več otrok iz naselij Pretrež in Farovec, ki sta drugače spadala v šolski okoliš OŠ Črešnjevec.

Tudi v tem šolskem letu se navaja, da je bila šolska stavba že nekoliko uničena in nujno potrebna obnove. V kuhinji so napravili zasilno jedilnico, v kateri so lahko učenci malicali v dveh izmenah. Šola je dobila prvo telefonsko napeljavo.

Zaključna proslava je bila 26.6.1966. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.9. Šolsko leto 1966/67

S poukom so pričeli 5. septembra. V šolskem letu 1967/68 je bilo vpisanih 251 učencev, 124 dečkov in 127 deklic.

Na višji stopnji (od 5. do 8. razreda) so izvajali predmetni pouk. Pouk je potekal v dveh izmenah: v 3. in 4. razredu so zaradi prostorske stiske imeli pouk popoldan, v 1. in 2. so se izmenjevali, ostali razredi pa so imeli pouk dopoldan.

Na roditeljskih sestankih so učitelji staršem pripravili različna predavanja. Šolsko prakso so razvijali z medsebojnimi hospitacijami.

V tem šolskem letu so ukinili kmetijski pouk, ker ni bil obvezen.

Prvič so nagradili odlične učence z značkami ter medaljo sklada bratov Ribar, ki je bilo najvišje priznanje v takratni Jugoslaviji za dosežen uspeh v šoli. Za učence, ki so bili odlični vseh osem let so uredili posebno knjigo za evidenco s fotografijo učenca. Kot prva je bila vanjo zapisana učenka Jelka Leskovar. Šolsko leto so zaključili 26.6.1968, 8. razred pa 15.6.1968.

Med pomembne dogodke v kraju kronika uvršča sklep sveta KS Laporje o uvedbi samoprispevka občanov za popravilo šole. Ta odločitev o samoprispevku občanov naj bi bila prva taka odločitev v občini in daleč na okoli. Za njo so se odločili zaradi hitrega propadanja šolske zgradbe. Preden pa so samoprispevek uvedli, so najprej izvedli referendum, na katerem so se krajani odločili, da samoprispevek podprejo.

Šolska stavba je ostala nespremenjena, velika pridobitev je bila napeljava vodovoda v stavbo iz lastnega studenca v črpalko. S tem so pridobili stranišča na izpiranje ter umivalnike za umivanje rok in vodo. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.10 Šolsko leto 1967/68

Šolsko leto so je začelo 5. septembra 1967 ter končalo 26.6.1968, razen v 8. razredu, ki je šolo zaključil 15.6.1968. V šolo je bilo vključenih 244 učencev, razporejenih v 8 oddelkov.

V tem šolskem letu so se spremenili učni načrti, zaradi česar so bili že na začetku za učitelje izvedeni številni aktivni in seminarji. Učitelji so v pouk začeli vnašati nove učne metode in oblike (na primer delo v skupinah). Opozorili so, da stari učbeniki niso več primerni za poučevanje, saj niso bili v skladu z novimi učnimi načrti.

Leta 1968 je delovna skupnost sprejela sklep, da se šola poimenuje po pomembnem slovenskem pedagogu in pisatelju iz Maribora Gustavu Šilihju. Poimenovanje naj bi bilo na dan Šilihove smrti 24.11.1968. Imenovali so skupino, ki naj bi pripravila svečanost.

2.6.1968 so izvedli referendum o občinskem samoprispevku, v akcijo so bili vključeni vsi učitelji in učenci. Referendum je uspel, samoprispevek je začel teči s 1.7.1968 za obdobje 5. let.

Šolski okoliš je ostal nespremenjen.

Šolska zgradba je še naprej propadala, za popravila ni bilo sredstev. Obnovljeni so bili le žlebovi in strelovod. V kroniki je zapisano, da so računali, da bodo šolo popravili s sredstvi krajevnega samoprispevka, vendar so se krajanji vključili v občinski samoprispevek. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.11 Šolsko leto 1968/69

Redni pouk so začeli 5. septembra, končali pa 20. junija 1969, 8. razred je šolsko leto končal že 14. junija 1969.

Šolski okoliš je ostal nespremenjen, je pa bilo opaziti, da vedno manj otrok odhaja v sosednje šole.

24.11.1968 je bila na šoli velika svečanost. Šola je dobila ime po znanem slovenskem pedagogu Gustavu Šilihju. Ob tej priložnosti so pripravili pester program s petjem, odkrili so tudi spominsko ploščo v vhodni avli šole. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

2.3.12 Šolsko leto 1969/70

Tudi to leto so pouk pričeli 5. septembra 1969. V šolo je bilo vpisanih 232 učencev.

V kroniki je omenjen sklep o petdnevem delavniku in prostih sobotah v šolah. Poudarjeno je, da so proste sobote in nedelje omogočile več oddiha in sprostitev tako za učence kot učitelje, je pa 5-dnevni delavnik zahteval spremembo predmetnika in racionalizacijo pouka. Zaradi 5-dnevnega delavnika so se posledično skrajšale tudi počitnice in sicer za 1 teden.

Omenja se šolska stavba, ki je bila še vedno v zelo slabem stanju ter močno izrabljen inventar.

Pouk se je zaključil 26.6.1970 s šolsko proslavo. (Šolska kronika II, 1958/59 do 1969/70)

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Raziskovalne hipoteze

Hipoteza 1: Šolska stavba in organizirano šolanje imata v Laporju zelo bogato zgodovino.

Hipoteza 2: Poleg ravnateljev oziroma šolskih upraviteljev so obstajali posamezniki, ki so še posebej vplivali na razvoj šole in njene šolske politike.

Hipoteza 3: Šola je bila ves čas povezana z lokalnim okoljem in je pomembno vplivala na življenje krajanov Laporja.

Hipoteza 4: Manjkajoča kronika za obdobje od leta 1935 do 1957 je zgorela v požaru.

3.2 Namen empirične raziskave

Namen empirične raziskave je bil preveriti oziroma potrditi podatke pridobljene iz šolske kronike ter pridobiti morebitne nove koristne informacije.

3.3 Raziskovalne metode

Dela sva se najprej lotili z iskanjem in analizo pisnih virov, kjer sva pridobili ključne informacije potrebne za izdelavo raziskovalne naloge. Informacije sva črpali iz almanahov in knjižic, ki jih je izdala šola ob pomembnih obletnicah. Pomemben vir podatkov so bile šolske kronike, primarni zgodovinski viri. Prvo šolsko kroniko za obdobje od leta 1828 do leta 1935 je šola pred kratkim morala izročiti Šolskemu muzeju v Ljubljani, zato je nisva mogli uporabiti neposredno. Za obdobje od leta 1935 do leta 1958 kronike ni. Sprva sva želeli pregledati vse ostale kronike, vendar zaradi šole na daljavo to žal ni bilo mogoče. Tako sva se osredotočili na obdobje Šolske kronike II (od šolskega leta 1958/59 do leta 1969/70) in ga podrobno obdelali. Uporabili sva tudi en internetni vir.

Obdelavi knjižnih virov je sledila metoda raziskovalnega intervjuja, ki sva ga izvedli z bivšim ravnateljem OŠ Gustava Šiliha Laporje, gospodom Ferdom Ključevškom ter aktualno ravnateljico, gospo Margareto Voglar. Gospod Ključevšek je bil ravnatelj tudi v obdobju, ki sva ga predelali iz omenjene šolske kronike, gospa Voglar pa nama je posredovala podatke iz njenega časa ravnateljavanja.

3.4 Rezultati

3.4.1. Raziskovalni intervju z gospodom Ferdom Ključevškom

Gospod Ključevšek je bil ravnatelj OŠ Gustava Šiliha Laporje od leta 1963 pa do leta 2001, ko ga je nasledila gospa Margareta Voglar. Ravnateljval je kar 38 let in je rekorder v Sloveniji.

Osnovno šolo je obiskoval v Radečah. Leta 1955 se je kot osmošolec moral odločiti, kje bo nadaljeval svoje šolanje. Vedno je bil ljubitelj otrok, poleg tega je bil v šoli med boljšimi učenci, zato so mu učitelji predlagali, da se vpiše v učiteljske v Celju. Za učiteljski poklic ga je navdušila tudi njegova teta, ki je prav tako poučevala in sicer že v času NOB. Da so ga sprejeli v učiteljske, je moral opraviti sprejemni izpit iz glasbe.

Ravnatelj je postal zaradi kadrovskih primanjkljajev, saj je učiteljev v Laporju primanjkovalo. Njegov predhodnik ni želel začeti novega mandata ravnatelja, zato so ga šolski svetniki, čeprav še ni imel strokovnega izpita in so bile njegove izkušnje minimalne, prepričali, da je leta 1963 postal ravnatelj šole.

Slika 6 Ferdo Ključevšek (Štefanič, 2015)

Povedal je, da so bili začetki izredno težki, saj ni imel vodstvenih izkušenj, manjkala mu je praksa, bil je tudi najmlajši v kolektivu. Ravnatelj je tiste čase opravljal več funkcij: urejal je finance, organiziral je pedagoško delo, opravljal delo hišnika in podobno. Na pomoč bivšega ravnatelja ni mogel računati, saj se je odselil iz kraja. Postaviti se je moral na svoje noge.

Kot ravnatelj je moral najprej spoznati način dela in obseg ravnateljevih nalog, povezati se je moral z okolico in najti ustrezen kader. Želel je uvesti pouk tujega jezika, saj šola ob njegovem prihodu ni bila popolna osemletka, ampak sta bila 7. in 8. razred združena. Ker šola ni imela tujega jezika, so nekateri učenci odhajali v nižjo gimnazijo v Slov. Bistrico ali pa v OŠ Poljčane.

Želel pa je predvsem izboljšati materialne pogoje ter obnoviti staro šolo. Delo je nadaljeval z izboljševanjem delovnih pogojev ter obnovo stare opreme. Učiteljem je priskrbel številne nove učne pripomočke. Lotil se je tudi številnih tekočih popravil, zlasti lončenih peči, ki so bile v vsaki učilnici. Pozneje se je rodila ideja o samoprispevku, za katerega pa je bil potreben referendum. Zanj so se angažirali prav vsi, tako učitelji kot učenci, saj so samoprispevek nujno potrebovali za obnovo šole, ki je hitro propadala.

Urejali so tudi okolico šole, uredili park s prvimi drevesi.

Gospoda Ključevška sva povprašali, po katerih kriterijih so včasih zaposlovali učitelje. Povedal nama je, da je glavni pogoj bila ustrezna izobrazba, takrat je to bilo na nižji stopnji učiteljske, na višji pa so si prizadevali pridobiti učitelje, ki bi imeli višjo izobrazbo oziroma Pedagoško akademijo. Strokovni izpit ni bil pogoj, opravili so ga po enem letu prakse v Mariboru. V šolskem letu 1964/65 so na šoli imeli prvo fakultetno izobraženo učiteljico v občini. Poučevala je biologijo in kemijo.

Po njegovem mnenju so bistvene razlike med osnovnim šolanjem nekoč in danes v standardu šolskih prostorov, včasih so imeli skromno opremo, učitelji so si didaktične pripomočke delali sami. Razlika je bila tudi pri športni vzgoji, saj so telovadnico dobili šele leta 1978. Spremembo je pomenila tudi uvedba računalnika, za kar so se učitelji morali usposabljanje. Prvi računalnik na šoli je bil znamke Commodore.

Želeli sva raziskati, kateri posamezniki, bodisi učitelji ali pa pomembni krajani, so po njegovem mnenju pomembno vplivali na razvoj šole in njene šolske politike. Gospod Ključevšek ni želel med učitelji izpostaviti nobenega posameznika, saj je prepričan, da so si vsi prizadevali dati učencem čim več znanja

pa tudi vzgoje. Vsak je deloval na svojem področju. Je pa poudaril, da so bili v njegovih časih za učitelje še posebej pomembni vzgojni smotri, zato so jih v svojih učnih pripravah morali še posebej podčrtati. Vzgajali so tudi tekmovalnost ter čut pripadnosti, tako šoli kot takratni domovini. Poudaril je drugačnost tistega časa, ki je bil v duhu takratne družbene ureditve. Učitelji so bili zelo spoštovani, njihovo delo v družbi je bilo cenjeno, šola pa je bila center kulturnega in kasneje tudi športnega dogajanja v kraju.

V času njegovega ravnateljstva je bila šola deležna kar nekaj sprememb. Glede prostorskih sprememb je gospod Ključevšek omenil najprej prvo adaptacijo leta 1974, s katero so dobili določene nove prostore v kleti, kot so: tehniška delavnica, jedilnica, kotlovnica idr. Šolo so obnovili s pomočjo samoprispevka in občinskega samoprispevka. Objekt so želeli sprva podreti in zazidati na novo, vendar je vztrajal pri tem, da se šola samo obnovi, ker je bila sproti vzdrževana in konec koncev plod tudi prostovoljnega dela krajanov leta 1906. Poleg obnove so prostori pridobili tudi novo pohištvo ter didaktične pripomočke (episkop, grafoskop, kinoprojektor..), kar je močno popestrilo pouk.

Zelo ponosen je na izgradnjo telovadnice leta 1978, ki je postala 8. učilnica na šoli. Organizacija pouka je potekala tako, da je vsako uro bil en oddelek v telovadnici. Dobila je popolnoma novo opremo. V njej so se poleg pouka odvijala razna tekmovanja, med njimi vsakoletni tradicionalni odbojgarski turnir. V večernih urah je postala prostor za rekreacijo krajanov. Ker je bila največja pa tudi primerna dvorana za številne prireditve, je tako postala tudi kulturni objekt.

Leta 1979 je bilo asfaltirano igrišče.

Leta 1984 so odprli vrtec, za katerega so uredili prostore v šoli. Istega leta se je šola tudi priključila na javni vodovod, kar je bila velika pridobitev za šolo, ki je bila do takrat oskrbovana z vodo iz lastnega izvira s pomočjo črpalke.

Dokončno podobo je šola dobila leta 1999, ko je dobila dvonadstropni prizidek z dvigalom.

Kar se tiče organizacije šolskega dela in pouka kot takega, so v šolo uvedli tuj jezik nemščino in tako svojim učencem omogočili, da so se lahko vpisali na katero koli srednjo šolo.

Leta 1965/66 so uvedli popolni predmetni pouk, imeli so 13 učiteljev, od tega so nekateri svojo obveznost dopolnjevali na OŠ Črešnjevec. Pouk je postal enozimski za vse učence.

Leta 1968 so šolo poimenovali po Gustavu Šilihu.

Na vse zgoraj omenjeno je zelo ponosen. Zelo je vesel, da mu je uspelo ohraniti staro šolo in da se je poimenovala po Gustavu Šilihu. Ponosen je tudi, da se je šola priključila na vodovodno omrežje.

Posebej rad se spominja udeležbe 7. in 8. razreda na olimpijado v Sarajevu ter nagradnega poleta za odličnjake z letalom v Lesceh. Omenil je tudi tradicionalna medobčinska odbojgarska tekmovanja, ki so se odvijala v telovadnici vsako leto. Izdali so prvo šolsko glasilo. Velika pridobitev je bila tudi urejen avtobusni prevoz učencev.

Pravi, da je šola v Laporju močno vplivala na dogajanje v kraju in na življenje krajanov, ki so vsako novost dobro sprejeli, ker so vedeli, da je v dobro njihovih otrok. Šola je bila vedno vpeta v okolje, bila je kulturno in z izgradnjo telovadnice tudi športno središče.

Za konec sva gospoda Ključevška povprašali še o manjkajoči šolski kroniki. Povedal nam je, da ni slišal, da bi na šoli bil kakšen požar. Po njegovem mnenju je večja možnost, da se v tem času kronika ni pisala ali pa da je ostala na domu njegovega predhodnika.

3.4.2 Raziskovalni intervju z gospo Margareto Voglar

Ga. Voglar si je že od nekdaj želela biti učiteljica, drugih želja sploh ni imela.

Začetki so ji bili zelo težki, saj kot mlada učiteljica še ni poznala vseh strategij dela. Imela je težave z vzpostavljanjem avtoritete. Veliko stresa so ji povzročale priprave na pouk. Vse se je spremenilo, ko je ugotovila, da je učitelj tisti, ki ima vpliv na to, kako bo potekal pouk.

Ravnateljica je postala po spletu okoliščin, saj nikoli pred tem ni razmišljala o tem. G. Ključevšek je odhajal v pokoj in prav njo je videl kot svojo naslednico. Ko ji je slednje predlagal, sprva ni bila za to, potem pa je o tem dobro premislila in predlog tudi sprejela, saj je že pred tem imela kar nekaj vodstvenih izkušenj in različnih funkcij kot na primer funkcijo predsednice kulturnega društva v Poljčanah.

Slika 7 Margareta Voglar (Kolar, 2020)

Ko je nastopila na mesto ravnateljice, si je najprej zadala nalogo, opazovati učitelje in učence, poslušati njihove želje in jih medsebojno usklajevati. Poudarja, da nikoli ni delala velikih sprememb naenkrat, ampak je vedno šla po majhnih korakih. Skupaj s kolektivom se je učila in rastla, vedno je poskrbela, da je delala v dobro otrok. Skupaj z učitelji so se tako sproti odločali za različne projekte in se povezovali z zavodom za šolstvo. Nato je začela zanimati za mednarodne projekte, ki so tako učitelje kot učence popeljali v tujino.

Od njenih začetkov do danes se je šolanje zelo spremenilo. Včasih so otroci morali sedeti 45 minut pri miru in poslušati učitelja, danes pa se učenci z učiteljem dogovorijo, kaj bodo počeli in potem delajo ali v skupinah ali gredo raziskovat ven. Pouk je veliko bolj razgiban. Včasih so bili učitelji bolj strogi kot danes.

V času njenega ravnateljstva je šola doživela kar nekaj sprememb. Postali so pomembna, vzorčna šola, kamor so se prihajali učiti učitelji iz drugih šol ter opazovati prakso učiteljev na OŠ Gustava Šiliha Laporje. Uvedli so fleksibilni pouk, ki je danes že ustaljena praksa. Dobili so tudi najvišje priznanje na področju šolstva – priznanje Blaža Kumerdeja. Priznanje podeli Zavod RS za šolstvo institucijam, ki pomembno prispevajo k razvoju in uvajanju novosti v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Pridobili so tudi veliko projektov npr. (RaP, Poš...), izvajajo različne tabore in podobno.

Ga. Voglar je na vse zgoraj omenjeno zelo ponosna, obenem pa je ponosna tudi na razvojno skupino šole, kamor so vključeni učitelji in ona kot ravnateljica, saj skupaj načrtujejo in oblikujejo delo učiteljev na šoli. Prepričana je, da vsak ravnatelj na sodobni šoli potrebuje kvalitetne sodelavce, s katerimi načrtuje smernice šole. Vedno je najbolj ponosna na otroke in učitelje ter delaven kolektiv. Ponosna je tudi, da so v času njenega ravnateljstva izdali kar nekaj knjig ter na šolski časopis, ki je izhajal kar 13 let.

Gotovo pa je ponosna tudi na dejstvo, da je v času njenega ravnateljstva laporski vrtec prvič dobil popolnoma svoje prostore.

4 RAZPRAVA

4.1 Ovrednotenje hipotez

Postavili sva si naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Šolska stavba in organizirano šolanje imata v Laporju zelo bogato zgodovino.

Na podlagi uporabljenih pisnih in ustnih virov sva **prvo hipotezo potrdili**. Zgodovina šole sega v leto 1828, ko je bilo v Laporju prvo organizirano šolanje in ko so krajani dobili prvega učitelja Jakoba Stupan Skupaj s številom učencev je rastlo tudi število učiteljev, hkrati pa so se kazale vedno večje prostorske stiske. Prvi učitelji so bili bistveno manj izobraženi kot danes, imeli so na voljo dosti manj učnih pripomočkov, vendar pa so bili vedno vpeti v okolje in angažirani na vseh področjih. Vedno so se zavedali pomena, ki ga ima šola za krajane, zato so skozi leta spreminjali in izboljševali svojo šolsko prakso in se udeleževali številnih seminarjev, aktivov in izobraževanj, da so širili svoje znanje. Tudi zahtevana izobrazba se je spremenila, prvi učitelji so imeli učiteljske, danes pa so univerzitetno izobraženi.

Prvo šolsko poslopje je bilo zgrajeno leta 1842, današnja šola je dobila svojo prvo, najstarejšo podobo leta 1906. Od takrat naprej je bila ves čas deležna sprotnih popravil, leta 1974 pa so jo prvič v celoti adaptirali. Veliko pridobitev je pomenila izgradnja telovadnice leta 1978 ter druga adaptacija leta 1999, ko je šola dobila dvonadstropni prizidek in s tem današnjo podobo. Primerni šolski prostori niso prispevali samo h kvalitetnemu pouku, ampak so obenem v šolskem letu 1978/79 omogočili enoizmenski pouk.

Pomembna mejnika v razvoju šolstva v Laporju sta bila uvedba popolne osemletke v šolskem letu 1961/62 in tujega jezika nemščine, ki je učencem omogočala vpis v srednje šole, ter uvedba 9-letke v šolskem letu 2002/03.

Hipoteza 2: Poleg ravnateljev oziroma šolskih upraviteljev so obstajali posamezniki, ki so še posebej vplivali na razvoj šole in njene šolske politike.

Drugo hipotezo sva sicer **potrdili**, vendar nama ni uspelo izpostaviti posameznih imen.

Na razvoj šole in njene šolske politike imajo največji vpliv gotovo ravnatelj oziroma šolski upravitelji, naju pa so zanimali še drugi posamezniki, ki so prav tako dodali svoj pečat.

Prav gotovo je pomembno vlogo pri razvoju šole imel Jakob Stupan kot prvi učitelj v teh krajih. Omeniti moramo tudi gospoda Kavklerja, takratnega župana, ki je poleg nadučitelja Martina Laha ter posestnika Mlakarja iz Hošnice, prvi dal pobudo za gradnjo nove šole. Svoje so prispevali tudi vsi učitelji, ki so poučevali skozi zgodovino šole, saj se je prav vsak trudil po svojih najboljših močeh ter zmožnostih dati učencem čim več znanja ter vzgoje, na kateri je bil včasih še poseben poudarek. Žal na podlagi pisnih in ustnih virov nisva mogli poimensko izpostaviti nobenega posameznika.

Med ravnatelji bi omenili zlasti zadnja dva, gospoda Ferda Ključevška ter ravnateljico Margareto Voglar, saj sta šolo vodila, skoraj 60 let, le-ta pa je v njunem času doživela velike in korenite spremembe tako na področju šolanja in zgradbe kot take.

Veliko vlogo so imeli tudi krajani, saj so s svojim prostovoljnim delom pripomogli k izgradnji prve šole leta 1906, s samoprispevki pa so pomagali pri izgradnji telovadnice, prizidka ter dveh adaptacijah.

Hipoteza 3: Šola je bila ves čas povezana z lokalnim okoljem in je pomembno vplivala na življenje krajanov Laporja.

Tretjo hipotezo sva **potrdili**. Viri večkrat navajajo, kako je šola pozitivno vplivala na okolico in ljudi, saj jih je izobrazila, poleg tega pa je bila tudi kulturno in pozneje še športno središče. V njej so se in se

še vedno odvijajo številne kulturne prireditve, občinske proslave, pevske revije in podobno. V telovadnici so ljudje imeli možnost popoldanske rekreacije in ogleda različnih tekmovanj.

Hipoteza 4: Manjkajoča kronika za obdobje od leta 1935 do 1957 je zgorela v požaru.

Četrto hipotezo nisva potrdili. Zanimalo naju je, zakaj šola nima kronike za obdobje med šolskim letom 1935/36 in 1957/58. Na podlagi nekaterih ustnih virov sva domnevali, da je kronika zgorela v požaru v času po drugi svetovni vojni. Hipotezo je ovrigel gospod Ključevšek, ki je zanikal, da bi v tem času bil na šoli kakšen požar, čeprav je omenil, da so nemški učitelji zažigali slovenske knjige, vendar je bilo to v času do leta 1945. Večja verjetnost je, da takratni šolski upravitelj Logar ni pisal kronike oziroma jo je obdržal pri sebi. Lahko pa je tudi, da se je enostavno izgubila. Točnih podatkov o tem nisva dobili.

5 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sva z raziskavo pisnih in ustnih virov ugotovili, da ima organizirano šolanje v Laporju zelo bogato zgodovino.

Začetki šolanja segajo v davno leto 1828, prva šolska zgradba pa je nastala že leta 1842, medtem ko so pred tem za namene šolanja uporabljali različne stavbe. Prvi učitelj, Jakob Stupan, je bil učitelj in cerkovnik hkrati.

Današnja šola je bila zgrajena leta 1906, dokončno podobo pa je dobila leta 1999 z izgradnjo dvonadstropnega prizidka. V tem času je doživela še dve večji adaptaciji, izgradnjo telovadnice in številne druge pridobitve ter posodobitve, ki so prispevale h kakovostnejšemu pouku in hkrati omogočile enoizmenski pouk.

Pomembna mejnika v razvoju šolstva v Laporju sta bila uvedba popolne osemletke v šolskem letu 1961/62 in tujega jezika nemščine, ki je učencem omogočala vpis v srednje šole, ter uvedba 9-letke v šolskem letu 2002/03.

Na podlagi pregledane literature sva ugotovili, da je skozi čas na razvoj šole in njene šolske politike pustilo pečat veliko ljudi, največji vpliv pa so imeli šolski upravitelji oziroma ravnatelji, ki so bili gonilna sila šole v svojem obdobju. Z dvema izmed njih sva izvedli intervju, kjer sva med drugim izvedeli, da manjkajoča kronika za obdobje od leta 1935 do 1957 ni zgorela v požaru. Prav tako sva pridobili številne pomembne informacije ter pojasnitve, ki so nama pomagale priti do zaključkov, saj sta vodila šolo zadnjih 60 let oziroma v času njenih največjih sprememb.

Želeli sva izpostaviti posamezne učitelje, ki so še posebej vplivali na razvoj šole, vendar sva z raziskovanjem ugotovili, da je k razvoju šolstva v Laporju svoj delež prispeval prav vsak učitelj, ki je kadarkoli poučeval na tej šoli, saj se je sleherni izmed njih trudil dati učencem čim več znanja ter vzgoje, na kateri je bil nekoč še poseben poudarek.

Pomemben delež pa so prispevali tudi krajani, ki so s prostovoljnimi delom pripomogli k izgradnji šole 1906 ter s samoprispevki omogočili izgradnjo telovadnice, prizidka ter dve adaptaciji.

Šola je že od nekdaj povezana z lokalnim okoljem in pozitivno vpliva na krajane Laporja, saj jim poleg izobrazbe nudi tudi različne dejavnosti s področja kulture in športa in jih posledično medsebojno povezuje. O tem so pričali številni zapisi v kroniki, s svojim pričevanjem pa sta to potrdila tudi oba ravnatelja. Krajani so se vedno zavedali njene veličine in pomena, kar so dokazali že davnega leta 1906, ko so ji v vasi namenili najlepši prostor.

Kljub omejitvam zaradi ukrepov zoper epidemijo Covid-19 je raziskovalna naloga pozitivno vplivala na naju, saj sva razvili nove veščine in pridobili veliko novega znanja, hkrati pa sva dobili idejo za novo raziskovalno nalogo, želeli bi raziskati in primerjati učne pripomočke in metode učenja skozi čas.

6 VIRI IN LITERATURA

Stoletno prijateljstvo, almanah ob stoletnici OŠ Gustava Šiliha Laporje, 2006

Laporski hram učenosti, almanah ob sto devetdeset letnici organiziranega šolanja v Laporju, 2018

Šolska kronika II (od šolskega leta 1958/59 do šolskega leta 1969/70)

Kolar A. (2020). V Laporju danes prvič v vrtec. Pridobljeno 10.4.2021 s strani http://www.ktvslb.com/cgi-bin/stran.pl?id=4&izris=izpisiNovico&st_pod=1226&jezik=slo&templ=0.

Pričevanje bivšega ravnatelja, gospoda Ferda Ključevška

Pričevanje ravnateljice, gospe Margarete Voglar

7 PRILOGE

Priloga 1

Raziskovalni intervju z gospodom Ferdom Ključevškom

1. Zakaj ste se odločili postati učitelj?
2. Kako to, da ste tako hitro postali ravnatelj šole?
3. So bili začetki težki? Katere težave so vam povzročale največje preglavice?
4. Katera so bila vaša prva dejanja, ko ste postali ravnatelj, česa ste se najprej lotili oziroma kaj ste izboljšali?
5. Po kakšnih kriterijih ste včasih izbirali učiteljice oz. učitelje?
6. Katere so po vašem mnenju bistvene razlike, med osnovnim šolanjem nekoč in danes (šolanje, šolski prostori oziroma zgradba, učenci)? Je bila šola nekoč boljša?
8. Katere osebe bi izpostavili kot izredno pomembne za našo šolo v času vašega ravnateljjevanja?
9. Na katero svoje dejanje ste kot ravnatelj najbolj ponosni? Če bi imeli še eno priložnost, kaj bi naredili drugače?
10. Gotovo dobro poznate zgodovino laporske šole, zato nas zanima, če mogoče veste, zakaj ni šolske kronike za obdobje med letoma 1935 in 1958. Pravijo, da je bil na šoli požar, in da je kronika zgorela. To drži ali pa je bil razlog v čem drugem?

Raziskovalni intervju z gospo Margareto Voglar

1. Zakaj ste se odločili postati učiteljica?
2. So bili začetki težki? Katere težave so vam povzročale največje preglavice?
3. Zakaj ste se odločili postati ravnateljica?
4. Katera so bila vaša prva dejanja, ko ste postali ravnateljica, česa ste se najprej lotili oziroma kaj ste nadgradili?
5. V čem se je šolanje bistveno spremenilo od vaših začetkov pa vse do danes?
6. Katerih pomembnih sprememb je bila šola deležna v času vašega ravnateljjevanja? Bi izpostavili, kakšne osebe, ki so pomembno vplivale na razvoj šolstva v Laporju v času vašega ravnateljjevanja?
7. Na katero svoje dejanje ste kot ravnateljica najbolj ponosni?
8. Katere osebe bi izpostavili kot izredno pomembne za našo šolo v času vašega ravnateljjevanja?
9. Na katero svoje dejanje ste kot ravnatelj najbolj ponosni? Če bi imeli še eno priložnost, kaj bi naredili drugače?